Tiltakozás

● **Budapest (OS)**

A MÚOSZ Egyetemi Lapok Szakosztálya megdöbbenéssel értesült arról, hogy a kormány által létrehozott „Esélyt a tanulásra" közalapítvány pályázati felhívását egyetlen egyetemi és főiskolai laphoz sem jutatták el, így a lapok nem tudták a hallgatókat informálni lehetőségeikről. A szűkös pályázati határidő miatt a hallgatók megfelelő széles körű tájékoztatása nem történt meg. Bár egyes hallgatói önkormányzatok megkapták a pályázati felhívást, úgy gondolják, nem jelentett volna nagy terhet a kuratórium és a Művelődési és Közoktatási Minisztérium sajtósai számára, ha az egyetemi lapokat is tájékoztatják.

Tudományos ülés a SZÉF-en

● **DM-információ**

Tudományos felolvasó estet rendez a Kertészeti Egyetem Élelmiszeripari Főiskolai Kara november 6-án, csütörtökön, 9 órai kezdettel. Az ülés helyszíne a Pick-klub lesz, délután pedig az ÉFK kollégiumában folytatódik az összejövetel.

A programot *Szabó Gábor*, a főiskola főigazgatója nyitja meg. Ezt követően *Dinya László*, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium helyettes államtitkára tart előadást „Minőség a felsőoktatásban" címmel. *Dohy János*, a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Osztályának képviseletében a PhD képzés időszerű kérdéseiről mondja el amerikai tapasztalatait. „Lépéstartás Európával" címmel a Szegedi Biológiai Kutató Intézet főigazgatója, *Dudics Dénes* tart előadást, majd a Budapesti Műszaki Egyetemről érkező *Prohászka János* akadémikus számol be az ezredfordulót követő technológiai fejlesztések lehetőségeiről. „A regressziós módszerek vizsgálata és fejlesztése a kémiai és élelmiszeripari mérések kiértékelése során" címmel *Rajkó Róbert* főiskolai adjunktus tart előadást, majd pedig *Baráné Hercegh Ottilia* főiskolai docens „A gyártástechnológia és az érlelés körülményeinek hatása a trappista sajt érzékszervi és kémiai jellemzőire" címmel. Délután *Harnos Zsolt* tanszékvezető, a KÉE tanára az informatika szerepét ismerteti az élelmiszergazdaságban. A főiskolák és a kutatás címmel *Patkós András*, a minisztérium főosztályvezetője tart előadást. A szegedi felsőoktatás jelenéről és jövőjéről *Rácz Béla*, a JATE rektorhelyettese számol be. Ezután a tudományos diákkörös hallgatók tartanak előadásokat.

Itt az EFTAN

● **DM-információ**

EFTAN néven új egyetemi és főiskolai adatbázis áll azok rendelkezésére, akik átfogó képet szeretnének kapni a forgalomban lévő és a kiadás alatt álló olyan tan- és szakkönyvekről, amelyeket a hallgatók tanulmányaik során felhasználhatnak. Az EFTAN a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülete kezdeményezésére, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium támogatásával készült. A szolgáltatást bárki igénybe veheti, aki internetes hozzáféréssel rendelkezik.

● *Környezettudomány a JATE-n*

Visszafordíthatatlan változások

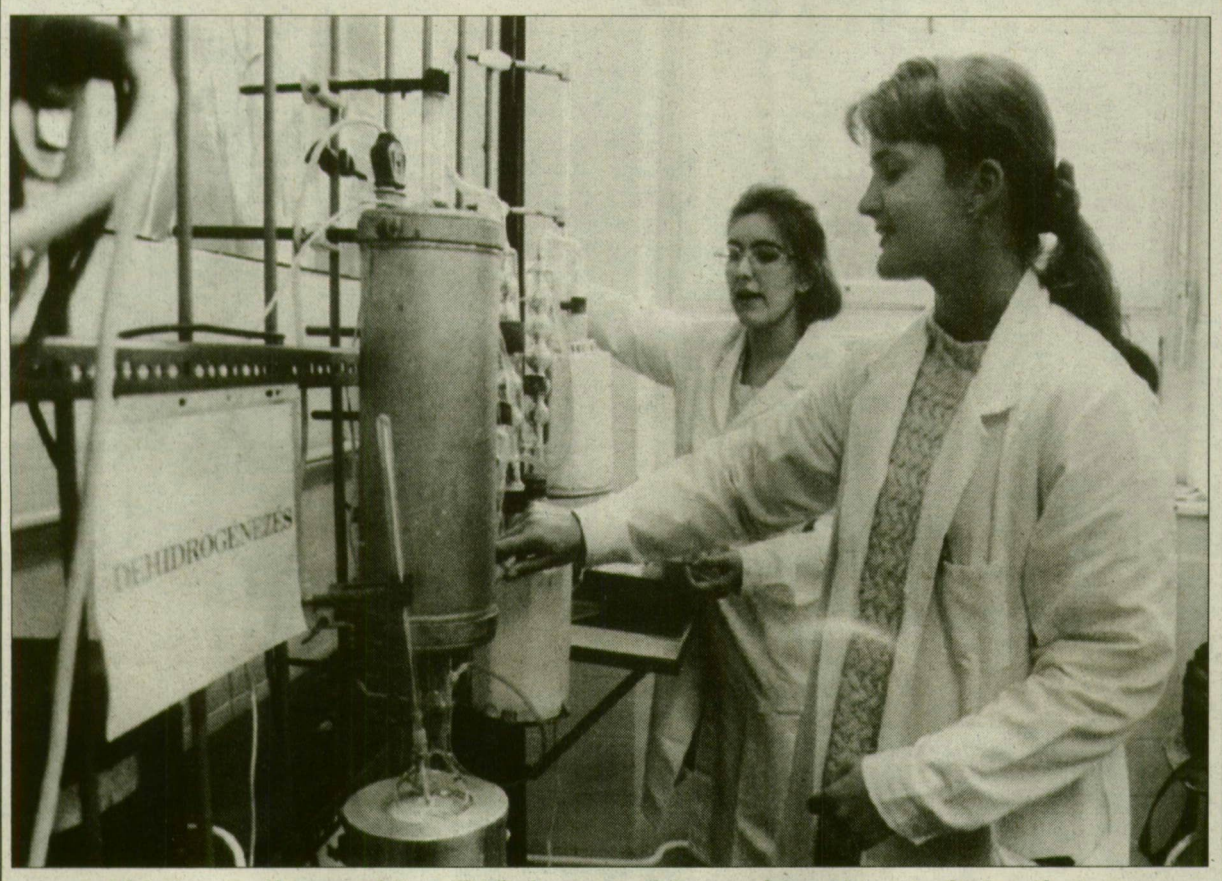

A kémia tanszékcsoport húszmillió forintot nyert környezetkárosító anyagok vizsgálatára. *(Fotó: Miskolci Róbert)*

Környezetkárosító anyagok vizsgálatára irányuló kutatási programjára 21 millió forintot nyert a művelődési minisztérium pályázatán a JATE TTK, illetve a programvezető Burger Kálmán professzor. Az 1999 végéig tartó kutatás során környezetkárosító anyagok mérésén, eloszlásuk és terjedésük térképezésén, káros hatásuk csökkentésének vizsgálatán dolgoznak a természettudományi kar környezettudománnyal foglalkozó kutatócsoportjai. A pályázat nem előzmények nélkül való a karon.

Az egyetemen folyó kémiai kutatások évtizedek óta több ponton kapcsolódtak a természetben lejátszódó folyamatok megismeréséhez. Ezek a kutatások a nyolcvanas években lettek környezettudományi irányultságúak. A munka 1991-ben terelődött szervezett keretek közé, amikor megalakult a Környezetvédelmi Kutatási, Oktatási Regionális Centrum. A centrumot a JATE, a SZOTE, a JGYTF és a SZÉF biológiai, földtudományi és kémiai tanszékei alakították meg *Burger Kálmán* akadémikus vezetésével.

Képzés, minden szinten

A szervezett környzettudományi képzés 1993-ban kezdődött meg a jelenleg is folyó környzetvédelmi szakosító posztgraduális oktatás elindításával. Ebben a négy féléves levelező képzésben természettudományos alapdiplomával rendelkező mérnökök, kutatók, tanárok vesznek részt, és másoddiplomát kapnak. Az elmúlt években közel háromszázan végeztek ebben a képzésben.

A felnőttoktatással párhuzamosan indult meg a doktori képzés, és akkreditálták a környezetkémiai programot. Ennek három alprogramjában – környezeti kémia és analitika, környezetbarát technológiák, kolloid rendszerek a környzetei kémiában – húsz fiatal kutató vett részt. Tavaly beindították nappali tagozaton is a környezettanár képzést negyven hallgatóval, melynek célja, hogy a pedagógusokat felkészítse a közoktatásban a környezeti nevelésre.

Nappali tagozaton engedélyeztetés alatt van a környezetkutató szak. Célja olyan elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkező szakemberek képzése, akiket végzettségük alkalmassá tesz az iparban, a mezőgazdaságban, az egészségügyben, a vízügyben, a természetvédelemben, a közigazgatásban környezeti kutatásra és környezetvédelmi szervezésre. A következő tanévben beindítják a négy féléves post secondary képzést általános környezetvédelmi, hulladékkezelési- és gazdálkodási, illetve természetvédelmi szaktanácsadó szakokon.

Szerteágazó kutatás

A kémia tanszékcsoport hat tanszékén és három akadémiai kutatócsoportjában folynak a környezetkémiai kutatások. Az egyik fontos terület a környezeti analitika. Környezetei minták analízise során atomspektroszkópiai módszerekkel vizsgálják a toxikus fémek kimutatásának módszereit. Kiemelt terület az atmoszféra, a felszíni és felszín alatti vizek szerves nyomszennyezőinek analízise gáz-, folyadékkromatográfiás és tömegspektrometriás módszerekkel. Vizsgálják a vizek arzén, nehézfém és foszfát szennyezéseinek eltávolítására szolgáló adszorpciós eljárásokat.

A vízvédelemmel kapcsolatos vizsgálatok másik köre a szerves szennyezők eltávolítására alkalmas, úgynevezett nagyhatékonyságú oxidációs eljárások technológiai alkalmazhatóságára terjed ki. Az atmoszféra illékony szerves szennyezőinek eltávolítására alkalmas módszerek közül a csendes elektromos kisülés, valamint a biológiai rendszerek általi lebontás lehetőségeivel foglalkoznak.

A környezetbarát technológiák terén vizsgálatok folynak a nitrogénoxidok átmenetifém tartalmú zeolitokon történő bomlásával kapcsolatban. A régóta folyó korróziós kutatásoknak az úgynevezett zöld inhibitorok alkalmazása adott új irányt. A tanszéki kutatások szerint bizonyos természetes eredetű anyagok korróziógátló hatásukkal környezetbarát hulladéknak tekinthetők, mert káros anyagok képződése nélkül, biológiailag könnyen lebomlanak. E kutatási területek mellett a kolloid rendszerek vizsgálata is jelentős a környezeti kémiában.

Egy sikeres pályázat

Környezetkárosító anyagok mérése, eloszlásuk és terjedésük térképezése, káros hatásuk csökkentésének vizsgálata a címe annak a kutatási programnak, amelyre 21 millió forintot nyert el a művelődési minisztérium pályázatán a JATE TTK. A program vezetője Burger Kálmán professzor. Az 1999 végéig tartó kutatások célja, hogy tanulmányozzák a levegő, a felszíni vizek, a talaj és az élőlények szempontjából káros anyagoknak a környezetbe való kijutását, valamint ezek egymással és a környezet természetes anyagaival való kölcsönhatását. A meglévő környezetszennyezési adatbázisok alapján a pontszerűen gyűjtött adatokat térinformatikai módszerekkel, statisztikai kiértékeléssel és matematikai rendszermodellezéssel fogják értékelni. A mérési adatok felhasználásával modellezni fogják a környezetbe kijutott szennyezők terjedési módját, hatásukat. Mindezekből a vizsgálatokból egy komplex környezetszemléleti modell alakítható ki, amely az egyetemeken oktatható és a gyakorlatban alkalmazható, s amelynek adatbázisa lehetővé teszi a környezetállapot naprakész meghatározását. A projekt megvalósítása során nyert tapasztalatok egy része országosan is hasznosítható lesz.

Keczer Gabriella

● *Sajtódélután a SZOTE-n*

Nem folytatják az ágyszámpert

A SZOTE idén kinevezett új rektora, Dobozy Attila professzor hagyományt teremtett: negyedévente beszélgetésre hívja az újságírókat. Második „rendes" sajtótájékoztatóját tegnap délután tartotta a rektori hivatalban. A találkozón szó esett a veszélyeshulladék-égetőről, az ágyszámcsökkentési perről, valamint a veszélyességi pótlék és az ügyeleti díj körüli nehézségekről.

Rendes, negyedéves sajtóbeszélgetésre hívta tegnap délután a helyi média munkatársait *Dobozy Attila*, a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem rektora. Elsőként a SZOTE-ra telepítendő veszélyeshulladék-égetőről esett szó. A rektor elmondta, befejezéséhez közeledik az 1993-ban a svájci kormány felajánlásával indult program. Mint arról lapunkban többször beszámoltunk, a régió kórházi hulladékának kezelése hosszú idő óta megoldatlan, és a helyzetet csak nehezítette a Morvai-féle kazán fiaskója, valamint a kettes kórházbeli égető környezetszennyező kényszerüzemelése. A svájci kormány 1993-ban tett ajánlatot a magyar államnak egy környezetvédelmi illetve egészségügyi célú beruházásra, melynek keretében a szegedi orvosegyetem pályázati úton, „térítésmentesen" jutott egy modern égetőműhöz. A szegedi önkormányzat a nyár folyamán adott zöld utat a berendezés telepítésének. A végleges építési engedélyt kiadták, így már novemberben megkezdődik az égetőmű telepítése. Kedden helyszíni szemlére Szegedre érkezik egy svájci szakemberekből álló csoport, és várhatóan 1998 első negyedévében üzembe helyezik a berendezést. Közben létrejött az a közhasznú társaság – tulajdonosa kizárólag az orvosegyetem –, amely nem haszon-orientáltan üzemelteti majd a megye összes kórházi hulladékának megsemmisítésére alkalmas égetőművet. A SZOTE rektora elmondta, a svájci fél garanciát vállalt a berendezés biztonságos üzemelésére, melyet az orvosegyetem mellett a hazai szakhatóság és a helyi önkormányzat is elfogadott.

Dobozy Attila rektor beszámolt az ágyszámcsökkentési per állásáról is. Mint ismeretes, a tavalyi ágyszámleépítési hullám egyik nagy vesztese a SZOTE volt. Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár határozata alapján 217 ágyat kellett a szegedi orvosegyetemről kivonni. A SZOTE, a szegedi önkormányzat és a deszki tüdőkórház közösen indított pert az OEP ellen. A bírósági per szüneteltetését kérték az idén áprilisban. E hónap elején, október 8-án járt le az a hat hónap, ami után automatikusan megszűnt a peres eljárás az OEP és szegedi fekvőbeteg-intézmények között. A SZOTE rektora tegnap elmondta: a bírósági pertől az egyetem eláll, ugyanis, ha a bíróság a SZOTE-nak ad(na) igazat az ágyszámügyben és új eljárásra kötelezné az OEP-et, akkor ez nem változtatna a Csongrád megyei fekvőbeteg-intézetektől elvett összágyszámon. Ennek következménye csak az lehetne – mondta a rektor –, hogy a SZOTE javára a megye városainak kórházaitól vennének el ágyakat. Az ebből fakadó feszültségre viszont nincs szükség, mindenekelőtt a zavartalan betegellátás érdekében.

A tegnapi sajtóbeszélgetésen szó esett még két peres eljárásról, amelyet az intézmény dolgozói indítottak az egyetem ellen. Az egyik a veszélyességi pótlék, a másik az ügyeleti díjak visszamenőleges kifizetésével kapcsolatos. Dobozy Attila rektor elmondta, a dolgozók összes követelésének kifizetéséhez 300-320 millió forintra lenne szükség, mely összegnek forrása nincs, tehát csak elbocsátások árán lenne fedezhető. Az egyetem a művelődési és a népjóléti minisztériumok segítségével 70-75 millió forintot tud erre a célra fordítani. Ezért az intézmény vezetése kompromisszumos javaslatot tett a dolgozóknak, bízva azok szolidaritásában. Ha az érintettek elfogadják a javaslatot, az intézmény nullszaldóval zárhatja az évet úgy, hogy nem kényszerül a budapesti orvosegyetemhez hasonló kényszer-intézkedésekre; műtétek, beavatkozások elhalasztására.

A tegnapi sajtóbeszélgetésen még elmondták, hogy a gyógyszerész karon térítéses képzésre felvett hallgatókkal kapcsolatosan kedvezőek az első tapasztalatok. *(Ez utóbbi témára egy későbbi Universitas rovatban visszatérünk.)*

K. G.-K. K.

● *A főiskolai főigazgatói konferencia ülése*

Békési Imre elégedetlen

● **Budapest (MTI)**

A december 31-ig elkészülő kormányrendelet az első esély az ötven éve kettévált tanárképzés koncepcionális egységesítésére – jelentette ki Faragó Magdolna, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium (MKM) Felsőoktatási Főosztályának főtanácsosa.

A készülő kormányrendelet koncepcióját ismertető előadás a főiskolai főigazgatói konferencia csütörtöki ülésén hangzott el Budapesten.

Mint mondta: a főiskolai tanárképzés heterogén és diszfunkcionális, hiszen nem igazodik kellőképpen az átalakuló közoktatás új általános- és középiskolai struktúráihoz.

Az egységes tanárképzés problémájával kapcsolatban a konferencián *Békési Imre*, a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola főigazgatója elmondta: a Magyar Akkreditációs Bizottságban szerzett tapasztalatai szerint az egyetemi érdekek túlképviseltek a bizottságban és ez komoly akadálya annak, hogy egyetemi szakok létesüljenek a főiskolákon. Ugyanakkor több más főiskolai főigazgató felszólalásával egybehangzóan kijelentette: a főiskolák valós igényeket elégítenek ki és több megőrzendő értéket hordoznak. Többek között lényegesen olcsóbbak az egyetemi képzésnél és praktikus, gyakorlatorientált képzést nyújtanak.

A finanszírozást illetően a kollégium állásfoglalása szerint a tanárképző főiskolák önerőből nem képesek végrehajtani a szükséges változtatásokat, hiszen az egyetemi hallgatói normatívának csak mintegy a fele áll rendelkezésükre.

Tanársegédi pályázat

● **DM-információ**

Pályázatot hirdet a József Attila Tudományegyetem tanársegédi állás betöltésére. A kinevezendő tanársegéd a Bölcsészettudományi Kar Klasszika-Filológia Tanszékén dolgozik majd. Feladata szemináriumok és szövegolvasások tartása latin szakos hallgatók számára, továbbá a tanszék oktatásszervezési és tudományos munkájában való részvétel. A pályázónak latin és görög szakos diplomával, egy élő idegen nyelv beszéd szintű, legalább egy másik olvasásszintű ismeretével kell rendelkeznie. A kinevezés 1998. január 1-jétől négy évre szól. A pályázóknak meg kell felelniük a JATE oktatói követelményrendszerében foglalt feltételeknek. A pályázatok leadási határideje november 1.